

VÀI NÉT VỀ CỘNG ĐỒNG ISLAM GIÁO Ở HOA KỲ HIỆN NAY

NGUYỄN VĂN DŨNG^(*)

Trong các cuộc điều tra dân số ở Hoa Kỳ người ta không đặt ra vấn đề về thành phần tôn giáo. Do vậy, ngay cả các chuyên gia nghiên cứu về Islam giáo ở Hoa Kỳ cũng khó có được một con số chính xác về tín đồ cũng như tốc độ phát triển của Islam giáo ở nước này. Những con số liên quan đến vấn đề Islam giáo mà các cơ quan liên bang của Hoa Kỳ cũng như các phương tiện truyền thông đưa ra đều dựa vào các tư liệu gián tiếp hoặc dựa vào sự đánh giá của các chuyên gia. Theo con số của Văn phòng điều tra dân số Hoa Kỳ, hiện nay ở nước này có khoảng từ 6 đến 7 triệu tín đồ Islam giáo, chiếm từ 1 đến 2% dân số Mỹ và chủ yếu là tín đồ thuộc phái Sunni. Còn phái Shiites thì rất ít. Tốc độ tăng trưởng tín đồ của tôn giáo này trong khoảng thời gian từ năm 1950 đến năm 2000 ở Hoa Kỳ là 14 lần, trong khi ở Châu Âu chỉ là 3⁽¹⁾.

Tín đồ Islam giáo cư trú trên khắp lãnh thổ Hoa Kỳ, nhưng tập trung đông ở 4 vùng sau đây: Vùng duyên hải miền đông Hoa Kỳ (từ New York đến Washington); Bang California (chủ yếu ở hai thành phố Los Angeles và San Francisco); Vùng “tam giác” Chicago - Cleveland - Detroit ở miền bắc Hoa Kỳ; và bang Texas ở miền nam Hoa Kỳ. ở bang California phần lớn là những người Islam giáo nhập cư từ Iran sinh sống. Tại thành phố Los Angeles số người nhập cư từ Iran sinh sống chiếm vị trí thứ hai trên thế giới chỉ sau thành phố Teheran ở

Iran. Những người Islam giáo nhập cư từ Ấn Độ, Pakistan và Banglades chủ yếu sinh sống tại bang Texas bởi vì khí hậu ở đây phù hợp với khí hậu ở các nước này. Các tín đồ Islam giáo nhập cư từ các nước Châu Âu như người Anbani, người Bosnia và người Thổ Nhĩ Kỳ thường chọn nơi sinh sống ở Chicago. Còn những người Islam giáo Arập lại chọn Detroit làm nơi định cư.

Về trình độ học vấn, hơn một nửa số tín đồ Islam giáo Mỹ có trình độ cao đẳng và đại học. Cứ 3 người Islam giáo thì có 1 người làm việc trong các lĩnh vực kỹ thuật hoặc y học. Một điều ngạc nhiên là trong số các tín đồ Islam giáo Mỹ, rất ít người là nhà báo, luật sư, nhà làm phim. Theo số liệu điều tra do hãng Zogby International tiến hành năm 2005, 36% tín đồ Islam giáo Mỹ sinh tại Hoa Kỳ khi cha mẹ họ đã trở thành công dân Mỹ, 58% trong số họ đã tốt nghiệp cao đẳng và đại học⁽²⁾.

Về thu nhập, thu nhập bình quân của người Mỹ Islam giáo cao hơn mức trung bình ở nước này. 52% người Mỹ Islam giáo thuộc tầng lớp trung lưu của xã hội Hoa Kỳ, 28% thuộc tầng lớp người giàu có và chỉ có 10% trong số họ thuộc tầng lớp

*. TS., Viện Nghiên cứu Tôn giáo.

1. Xem: Nguyễn Văn Dũng. *Vấn đề Islam giáo trong xã hội Hoa Kỳ hiện nay*. Tạp chí *Nghiên cứu Tôn giáo*, Số 5 - 2008, tr. 65.

2. Các số liệu trong bài được lấy từ báo *Độc lập* - phụ trương *Tôn giáo*, ngày 03-09-2008 (tiếng Nga).

thu nhập thấp. 77% người Mỹ Islam giáo tham gia tích cực các hoạt động từ thiện.

Về sự phát triển đạo, theo ý kiến của nhiều chuyên gia Mỹ, Islam giáo là một trong số các tôn giáo đang phát triển mạnh ở Hoa Kỳ. Cứ với đà phát triển như hiện nay thì trong vòng 7-8 năm tới Islam giáo sẽ chiếm vị trí thứ 2 về số lượng tín đồ sau Kitô giáo (bao gồm Công giáo và Tin Lành giáo)⁽³⁾. Kết quả của các cuộc nghiên cứu do các chuyên gia của Đại học Georgetown tiến hành trong khuôn khổ dự án có tên gọi “Tín đồ Islam giáo trong xã hội” đã chỉ ra rằng, sự phát triển của các cộng đồng người Mỹ Islam giáo được quy định bởi một số nhân tố sau đây. Thứ nhất, sự gia tăng số lượng người nhập cư từ các nước Islam giáo. Thí dụ, trong những năm 90 thế kỉ XX, mỗi năm có khoảng 100 nghìn người Islam giáo nhập cư vào Mỹ từ các nước khác nhau. Thứ hai, trong các gia đình Islam giáo thường đông con hơn trong các gia đình theo các tôn giáo khác. Thứ ba, số người mới gia nhập tôn giáo này khá lớn. Theo số liệu của các tổ chức Islam giáo Mỹ, con số này hàng năm là hơn 100 nghìn người⁽⁴⁾. Tất nhiên đây chỉ những là con số tương đối.

Theo số liệu thống kê của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, số thánh đường Islam giáo Mỹ trong 10 năm qua tăng gần 4 lần với khoảng 2 triệu tín đồ thường xuyên đi lễ, trong số đó có tới 1/3 số người mới đi theo tôn giáo này⁽⁵⁾. Theo đánh giá của các chuyên gia, số người mới nhập đạo có thể chiếm từ 17 đến 30% trong cộng đồng Islam giáo ở Hoa Kỳ. Theo con số thống kê của tổ chức Liên minh Islam giáo Mỹ, hàng năm tôn giáo này tiếp nhận khoảng 135 nghìn người Mỹ. Số người mới nhập đạo này chủ yếu là những người Mỹ gốc Phi, phụ nữ và những người nhập cư tới từ Mỹ Latinh. Con số thống kê cho thấy, hiện nay số tín đồ Islam giáo là nam giới nhiều gấp 2 lần số nữ giới.

Các chuyên gia của Hội đồng quan hệ Mỹ - Islam giáo khẳng định rằng, hàng năm ở mỗi thánh đường có khoảng vài chục người Mỹ thông báo đã cải đạo và gia nhập Islam giáo. 64% số người mới nhập đạo là người Mỹ gốc Phi, 27% là các công dân Mỹ da trắng và 6% là người Mỹ Latinh. Những người mới nhập đạo chăm thực hành các nghi lễ tôn giáo hơn những tín đồ “cũ”. Thống kê cho thấy số người mới nhập đạo chiếm tới 30% số người thường xuyên đến các thánh đường, trong khi đó chỉ có 1/3 tín đồ “cũ” thường xuyên đến thánh đường để thực hiện các nghi lễ tôn giáo.

Mohamed Nimer, tác giả cuốn *Đời sống của cộng đồng Islam giáo Hoa Kỳ và Canada*, xuất bản năm 2003 lại đưa ra một vài số liệu khác. Theo đánh giá của ông, tín đồ Islam giáo “mới” chiếm khoảng 1/5 tổng số tín đồ Islam giáo ở Hoa Kỳ và Canada. Trong tổng số tín đồ Islam giáo Bắc Mỹ, 14% là người da đen, 5% là người các nhóm chủng tộc, sắc tộc khác như người Châu Âu, người Mỹ Latinh và đại diện của các khu vực khác trên thế giới.

Tháng 5 năm 2007 các chuyên gia của Pew Research Center tại Washington đã tiến hành một cuộc điều tra xã hội học. Họ đã tiến hành phỏng vấn khoảng 100 nghìn người thuộc các tôn giáo khác nhau tại Hoa Kỳ. Cuộc điều tra này đưa ra các kết quả sau đây. Về thái độ đối với tôn giáo, hơn 2/3 số người Mỹ Islam giáo (72%) cho rằng tôn giáo đóng vai trò cực kì quan trọng trong đời sống của họ. Chỉ có 28% tín đồ Islam giáo Mỹ cho rằng, trước hết họ là người Mỹ và tiếp đó mới là tín đồ Islam giáo. 28% số tín đồ Tin Lành da trắng và 33% tín đồ Tin Lành da đen cũng có những câu trả lời tương tự. Họ cho rằng, trước hết họ là công dân của Hợp Chúng Quốc Hoa Kỳ, tiếp đó mới là

3. Xem: Nguyễn Văn Dũng. Sdd., tr. 65-66.

4. Xem: Nguyễn Văn Dũng. Sdd., tr. 65.

5. Trích theo: *Báo Độc lập* - phụ trương *Tôn giáo*, ngày 03-09-2008 (tiếng Nga)

Kitô hữu. Số đông tín đồ còn lại vẫn cho rằng tôn giáo có vai trò quan trọng số 1 trong đời sống của họ.

Đối với vấn đề Kinh Coran và Kinh Thánh, kết quả cuộc điều tra cho thấy, một nửa số tín đồ Islam giáo Mỹ cho rằng Kinh Coran chứa đựng những lời của Allah và nó được ghi lại một cách hoàn toàn chính xác, trong khi đó 66% tín đồ Tin Lành da trắng và 68% tín đồ Tin Lành da đen cho rằng những gì ghi trong Kinh Thánh là sự thật. Đối với tuyệt đại đa số các tín đồ Mỹ thuộc các tôn giáo khác đều không tỏ ra băn khoăn về những gì ghi trong các kinh sách của tôn giáo mình.

Đối với vấn đề chính trị, mặc dù tín đồ Tin Lành Mỹ da trắng và người Mỹ Islam giáo giống nhau về thái độ đối với tôn giáo của mình, nhưng họ lại có quan điểm chính trị hoàn toàn khác nhau. Theo nghĩa đó, các tín đồ Islam giáo Mỹ rất giống các tín đồ Tin Lành truyền thống và thậm chí giống những người Mỹ thế tục. Đảng Cộng hòa, một chính đảng có truyền thống dựa vào các tín đồ Tin Lành da trắng, chỉ nhận được sự ủng hộ của 1/10 số tín đồ Islam giáo định cư tại Hoa Kỳ. Khoảng 60% người Mỹ Islam giáo có thiện cảm với những người thuộc đảng Dân chủ. 38% tín đồ Islam giáo Mỹ về phương diện chính trị thuộc “phái ôn hòa”. Con số đó đối với tín đồ Công giáo Mỹ là 46%. Đối với những người Mỹ là tín đồ Tin Lành cũng như những người vô thần hoặc những người không bày tỏ mình thuộc tôn giáo nào, thì con số này là 40%. Chỉ có 3% tín đồ Islam giáo, 4% tín đồ Công giáo và 7% tín đồ Tin Lành thuộc phái “rất bảo thủ” về quan điểm chính trị.

Kết quả điều tra xã hội học cũng cho thấy sự khác biệt lớn về vấn đề vai trò của nhà nước giữa các tín đồ Islam giáo Mỹ với phần còn lại của cư dân nước này. 70% tín đồ Islam giáo Mỹ cho rằng, họ muốn có một bộ máy nhà nước có quy mô lớn hơn và “đắt giá” hơn, một bộ máy nhà

nước có thể mang lại cho các công dân của mình nhiều phúc lợi và dịch vụ chứ không muốn nằm dưới sự cai quản của một bộ máy hành chính của thiểu số và “rẻ tiền”, một bộ máy hành chính đòi hỏi các công dân của mình chủ yếu phải dựa vào sức lực cá nhân, phải tự mình giải quyết tất cả các vấn đề của mình. Trong khi đó đại bộ phận người Mỹ lại có quan điểm hoàn toàn ngược lại về vấn đề này. Họ cho rằng, những chi phí cho bộ máy nhà nước, và số lượng công chức của bộ máy đó cần giảm đến mức thấp nhất và mỗi người Mỹ cần tự mình chịu trách nhiệm đối với bản thân và những người thân của mình, chứ không chỉ dựa hoàn toàn vào nhà nước.

Đối với vấn đề đạo đức, người Mỹ Islam giáo có thái độ khắt khe hơn bất kỳ một người Mỹ nào khác. 60% tín đồ Islam giáo Mỹ cho rằng nhà nước cần phải đấu tranh mạnh mẽ với tình dục đồng giới, với tệ mại dâm, với phim ảnh, sách báo khiêu dâm và với việc nạo phá thai. Đối với vấn đề này chỉ có 1/5 dân số Mỹ sẵn sàng ủng hộ quan điểm trên của các tín đồ Islam giáo Mỹ.

Từ những điều trình bày trên tạm đi đến một vài nhận xét sau. Thứ nhất, Islam giáo đang phát triển mạnh ở Hoa Kỳ. Tốc độ phát triển của nó nhanh hơn bất kỳ một tôn giáo nào khác, tuy nhiên số lượng tín đồ của tôn giáo này chưa phải là lớn so với tín đồ Tin Lành giáo và Công giáo. Thứ hai, tín đồ Islam giáo Mỹ phần đông là người Mỹ gốc Phi, số còn lại đến từ Mỹ Latinh, từ các nước Ả-rập và một số nước Châu Âu. Thứ ba, về địa vị xã hội, đa số tín đồ Islam giáo Mỹ thuộc tầng lớp trung lưu và giàu có trong xã hội Hoa Kỳ. Thứ tư, về thái độ đối với tôn giáo, đây là những người rất sùng đạo; về thái độ đối với chính trị, số đông người Mỹ Islam giáo có thái độ ôn hòa, mong muốn có một nhà nước quan tâm nhiều đến đời sống cộng đồng và phúc lợi xã hội; Đối với các vấn đề đạo đức, người Mỹ Islam giáo thiên về lập trường bảo thủ./.